

можуть розраховувати на державну фінансову підтримку. Це дозволило зменшити рівень молодіжного безробіття в країні до 1 – 2 % [4, с.4-5].

Висновки. Отже, на сьогоднішній день ситуація на ринку праці вимагає запровадження термінових заходів щодо оптимізації її професійно - кваліфікованої структури і підвищення конкурентоспроможності робочої сили.

Для цього необхідно, оцінити потреби й укомплектованість основних галузей економіки на найближчі 5-10 років для виявлення тих категорій професій і кваліфікацій, які будуть більшою мірою схильні до структурної безробіття і дефіциту враховуючи особливості регіонів. Доцільним є також запровадження тендера на розміщення держзамовлення з підготовки фахівців, при проведенні якого має враховуватися реальне працевлаштування випускників як кінцевий результат співпраці з роботодавцями, а також результати рейтингу вищих навчальних закладів України за чітко визначеними критеріями.

Водночас, з метою підвищення якості надання освітніх послуг у вищій школі, слід проводити подальше вдосконалення мережі ВНЗ на регіональному рівні, а саме провести укрупнення навчальних закладів з невеликою чисельністю студентів та тих, які в межах регіону дублюють підготовку фахівців; скоротити чисельність недержавних вищих навчальних закладів до європейського рівня.

В умовах ринкових відносин конкурентоспроможність підприємств забезпечується, насамперед, персоналом. Для отримання висококваліфікованих працівників, підприємства повинні брати участь в освітній програмі ВНЗ, надавати практику безпосередньо на підприємстві, оснащеному сучасним устаткуванням, впроваджувати контрактну підготовку фахівців. Загалом досягти збалансування ринку праці можливо лише при налагодженні тісного взаємозв'язку між державою, роботодавцем і навчальним закладом.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Гнибіденко, І. Ф. Ринок освітніх послуг і ринок праці: взаємодія і вплив на професійне навчання та профорієнтацію населення України [Електронний ресурс] / І. Ф. Гнибіденко // Ринок праці та зайнятість населення. – 2008. – № 3. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Soc_Gum/Rpzn/2008_3/08giftpn.pdf
3. Остапчук Ю. «Рынок труда-2010: эпоха сдержанного оптимизма» [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://biz.liga.net>
4. Смирнов И. П. Как сбалансировать рынок труда и рынок образовательных услуг/И.П. Смирнов // Профессиональное образование. 2007. - №1. – С.3-6.
5. Вдовіна Г.О. Аналіз ринку праці: пропозиція та попит на неї / Г.О.Вдовіна. – Л : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 145 с.
6. В.Г. Федоренко Ринок праці в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: Економіка ринку праці та проблеми зайнятості. – 2012, вип.1

УДК 336.717 (447)

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ

Г.К. Якименко, Я.А. Шевцова

Резюме В даному дослідженні проаналізовано сучасний стан лізингу у банківській сфері. Досліджено різні форми участі банків у лізинговій діяльності, визначено їхні переваги та недоліки. Виділено проблеми, які перешкоджають вітчизняним банківським установам брати активну участь у лізинговій діяльності. Окреслено пріоритетні напрямки подальшого розвитку банківського лізингу.

Ключові слова: банківський лізинг, лізингові операції, лізингова компанія.

Вступ. Розвиток лізингу, який активно використовується для довгострокового фінансування бізнесу у багатьох розвинутих країнах, в Україні стикається з проблемою

пошуку значних за обсягом та стабільних джерел коштів для здійснення лізингових операцій. Сьогодні господарюючими суб'єктами, які мають тимчасово вільні кошти у значних об'ємах або мають доступ до таких, є банківські установи. Це обумовлює доцільність їх активного включення до здійснення лізингових операцій. Необхідність більш ефективного використання фінансових ресурсів, якими володіють банки, потребує пошуку перспективних напрямків їх вкладання. Одним з них вважається лізинг. У сучасних умовах лізинг – перспективна форма взаємодії банківських структур з реальним сектором економіки [1].

Серед авторів, які досліджували роль банків у розвитку лізингу в Україні виокремимо таких, як О.І. Васильчичин, В.А. Горьомкін, І.В. Наумець, М.П. Боцман, В.І. Міщенко, Н.Г. Слав'янська, О.Г. Луб'яницький, О.О. Ляхова. Однак, незважаючи на широке коло наукових робіт, присвячених цій тематиці, на сьогодні здійснено лише поодинокі спроби з'ясувати вплив банківської системи на ринок лізингу, тоді ж як не розглянуто всі можливі напрями взаємодії та їх важливість для розвитку ринку лізингу.

Переважна більшість праць спрямована на теоретичне висвітлення сутності, класифікації та порядку здійснення операцій лізингу. Значно менше уваги приділяється питанням здійснення банками операцій у сфері лізингових послуг [2].

Метою даної статті є дослідження форм участі банків у лізинговій діяльності, визначення подальших перспектив розвитку банківського лізингу.

Основний розділ. Правове поле участі банків у лізинговій діяльності в Україні визначається Законом України «Про фінансовий лізинг», Законом України «Про приєднання України до Конвенції УНІДРУА про міжнародний фінансовий лізинг», Законом України «Про банки та банківську діяльність», який займає важливе місце з огляду поставленої теми. Цим законом визначено, що банки можуть самостійно здійснювати лізингові операції на підставі ліцензії НБУ. Банк може брати участь у лізинговому бізнесі прямо та опосередковано [1].

Пряма участь - має на увазі самостійне здійснення лізингових операцій. Для банківських установ надання лізингових послуг – доволі безпечна операція, адже вона базується на принципах цільового використання кредиту та його забезпечення ліквідною заставою. Займаючись лізинговою діяльністю, банківські установи мають такі переваги:

- диверсифікація портфеля банківських послуг;
- зниження кредитних ризиків, оскільки предмет лізингу перебуває у власності банку;
- розширення власної клієнтської бази;
- посилення конкурентних позицій на фінансовому ринку [2].

Для проведення банківськими установами лізингових операцій потрібно тільки виділення у їх структурі спеціального відділу чи групи, у склад яких повинні увійти робітники, знайомі із специфікою даних операцій.

Треба зазначити, що незважаючи на істотні переваги здійснення лізингових операцій банками, їх частка у кредитному портфелі вітчизняних банківських установ є досить низькою від 0,5 до 7%. Порівняно з аналогічними даними Європи - від 7 до 22%, що в 3 рази більше українських показників. [1]. Це пов'язано з існуванням певних перешкод для розвитку прямої участі банків у здійсненні лізингових операцій:

- банкам дозволено купувати предмети лізингу для подальшої передачі їх в лізинг лише за власні кошти;
- відсутність достатніх обсягів фінансових ресурсів;
- відсутність податкових пільг для банків-лізингодавців [2].

Проаналізувавши ринок лізингу в Україні, можна зробити висновок, що вітчизняні банки обрали інший варіант участі у лізинговій діяльності, а саме опосередковану форму здійснення лізингових операцій.

До опосередкованих форм участі у лізингових угодах відносяться такі:

- створення власної дочірньої лізингової компанії;
- створення разом з іншими банками, кредитними установами, іншими суб'єктами господарювання спільних лізингових компаній;
- кредитне обслуговування лізингових компаній [1].

Вказані форми в цілому забезпечують вищу ефективність, ніж безпосередня участь банків у лізинговому бізнесі. Це пояснюється перевагами спеціалізації лізингових компаній, тобто тим, що вивчення ринку, організаційна структура, глибше вивчення специфіки лізингу, реклама – все підпорядковано розв'язанню одного завдання – забезпеченню успішної лізингової діяльності

Аналіз практичної реалізації опосередкованих форм участі показав, що створення лізингових компаній при комерційних банках - це основна тенденція розвитку лізингу в Україні.

Виділивши лідерів на ринку лізингових послуг у 2010-вересні 2012 рр., можна відмітити, що всі ці компанії є дочірніми провідних українських та зарубіжних банків. (табл. 1).

Таблиця 1

Лідери на ринку лізингових послуг у 2010- вересні 2012рр.

№	Назва лізингової компанії	Портфель лізингових послуг, мдр.грн.
1	ПП «ВТБ Лізинг України»	5746,98
2	ТОВ «Райффайзен Лізинг Аваль»	1879,99
3	ТОВ «УніКредит Лізинг»	1646,10
4	ТОВ «Хьюпо Альпе Адриан Груп»	716,44
5	ТОВ «ІНГ Лізинг Україна	625,86
6	ТОВ «Свро Лізинг»	582,53
7	ТОВ «Ласка Лізинг»	514,00
8	ТОВ «СГ Еквіпмент Лізинг Україна	486,88
9	ТОВ «Перша лізингова компанія – ALD Automotive»	427,70
10	ТОВ «VAB Лізинг»	423,00

Лізингові компанії в структурі великих комерційних банків мають високий потенціал, значне коло клієнтів і посідають високу позицію на лізинговому ринку. Така ж сама і світова тенденція: 80 % загальної кількості лізингових компаній або створені банками, або контролюються ними.

Лізингова компанія, що створена банком, має такі переваги:

- отримання можливості залучати пільгові кредити для своєї діяльності;
- управління ліквідністю. В банку, для якого лізинг – не основний вид діяльності, ризики ліквідності створеної при банківській структурі компанії покриваються ліквідними активами банку;
- встановлення справжньої платоспроможності лізингоотримувача за рахунок можливостей банку щодо володіння більш достовірною інформацією [1].

Необхідно зазначити, що незважаючи на значний обсяг здійснюваних операцій у сфері банківського лізингу, його подальших розвиток гальмується низкою причин, серед яких вагоме місце займає недостатність ресурсного потенціалу банків. З одного боку, банківський сектор України демонструє відповідні темпи зростання і є найбільш розвиненим порівняно з іншими секторами. З другого – обсяги та структура власного капіталу, зобов'язань та активів банків свідчать, що вони є замалими порівняно з потребами економіки країни і, у тому числі ринку лізингу. До інших причин слід віднести відсутність сформованого вторинного ринку обладнання, державної програми розвитку лізингу, недосконалість механізмів страхування лізингових операцій і захисту лізингодавців тощо.

Неадекватним також є оподаткування операцій із фінансового лізингу податком на додану вартість, що стосується особливо міжнародного фінансового лізингу, який не знайшов в Україні належного розвитку. Так, відповідно до Закону України "Про

податок на додану вартість", якщо узятий у лізинг товар перетинає митну територію, він оподатковується ПДВ і підвищує на 20 % вартість предметів лізингу. Предметами міжнародного лізингу переважно є лінії по виробництву, транспортні засоби, які мають значну вартість і лізингові платежі становитимуть вагомi суми.

Попри несприятливий законодавчий клімат на наявність зазначених вище перешкод щодо проникнення банківського капіталу у сферу лізингового бізнесу вітчизняні банки розширюють свої можливості у даному напрямку традиційно стаючи не лише засновниками лізингових компаній, а й їх кредиторами, гарантами, посередниками та лізингоотримувачами. При цьому вони збільшують доходи та зменшують ризики банку, пов'язані зі здійсненням лізингових операцій, в результаті чого зростають можливості банків при завойовуванні лізингового ринку України через створення мережі лізингових компаній у різних регіонах країни.

Для того, щоб стимулювати участь банків у процесі організації фінансового лізингу, слід надавати податкові пільги (за сплатою податку на прибуток) банківським установам при здійсненні ними довгострокових лізингових операцій для таких пріоритетних і перспективних для лізингового бізнесу сфер економіки як сільське господарство, транспорт, авіабудівельна промисловість, нафтогазовий комплекс, харчова промисловість.

Нині назріла об'єктивна необхідність створення державної програми підтримки лізингу, яка б передбачала серед інших необхідних умов й залучення банківського сектору до розвитку лізингових послуг. Її реалізація повинна сприяти підвищенню якісних характеристик лізингового потенціалу банків до рівня розвинутих зарубіжних країн, активному використанню у практичній діяльності банків різноманітних лізингових схем та широкого кола банківських операцій та послуг при здійсненні фінансового лізингу. Цей документ повинен містити такі заходи, які, на нашу думку нададуть значного поштовху розвитку діяльності банків у сфері лізингового бізнесу: впровадити диференційований підхід щодо оподаткування прибутку комерційного банку залежно від напрямів та обсягів здійснення лізингу: зниження у випадку надання в лізинг засобів виробництва підприємствам у пріоритетних сферах економіки терміном понад 5 років, а у разі відсутності таких вкладень – залишити ставку оподаткування незмінною; стимулювати комерційні банки вкладати кошти у статутні фонди лізингових компаній, шляхом звільнення від оподаткування тієї частини прибутку, яка спрямовується на придбання акцій даних підприємств; створити систему пільгового довгострокового рефінансування Національним банком України тих комерційних банків, які активно займаються довгостроковим фінансовим лізингом; запровадити державне відшкодування (часткове) процентних ставок за операціями, що які передбачають здійснення фінансового лізингу для підприємств, які функціонують у пріоритетних галузях економіки, та передбачити відповідні обсяги відшкодування у Державному та місцевих бюджетах; розробити відповідні механізми щодо: зниження вартості кредитних ресурсів, що сприятиме ефективності лізингових операцій; зниження вартості нотаріальних послуг з оформленням договорів лізингу з метою послаблення фінансового навантаження на учасників лізингової угоди; надання податкових пільг щодо операцій з міжнародного лізингу з метою ввезення на територію України високотехнологічного устаткування; реформування податкового законодавства в частині стимулювання лізингових операцій – запровадження прискореної норми амортизації для об'єктів лізингу, надання інвестиційних пільг при оподаткуванні прибутку підприємств, застосування спрощеної процедури повернення майна [3].

Висновок. Враховуючи зазначене вище, можна зробити такі висновки.

В умовах загострення конкуренції на ринку банківських послуг, проведення банками лізингових операцій може стати ефективним засобом розширення сфери банківського впливу. Виконуючи функцію лізингодавця, банки можуть зробити свій внесок щодо формування стратегії та тактики оновлення основних фондів, визначити напрями розвитку

лізингу, контролювати ситуацію на лізинговому ринку. Для швидкого розвитку лізингового бізнесу слід розробити та реалізувати систему дієвих організаційно-економічних заходів, щодо стимулювання та державної підтримки. [4].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Якименко Г.К. Шевцова Я.А. Сучасні тенденції та перспективи банківського лізингу в Україні// Фінансовий і банківський менеджмент: досвід та проблеми.-2011. -с.122-124
2. В.Т. Сухаревич Банк як суб'єкт лізингових відносин.- Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.8.- с.258-265
3. Л.Г. Кльоба Проблеми і перспективи діяльності банків у сфері фінансового лізингу.- Науковий вісник, 2007, вип. 17.4 .-с.225-230
4. Зайцева І.Ю. Проблеми і перспективи діяльності банків у сфері фінансового лізингу.- Вісник економіки транспорту і промисловості.- № 37.-2012.- с.27-30

УДК 336.278

ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВЕННЫМ ДОЛГОМ В УКРАИНЕ

О.О. Акоюн, А.С. Хорошева

Резюме. В статье определены основы управления государственным долгом Украины. Проанализированы состав и структура совокупного долга Украины за последние 5 лет, выявлены тенденции в его динамике. Выявлены взаимосвязь и взаимовлияние таких показателей как дефицит государственного бюджета, долг и ВВП государства.

Ключевые слова: дефицит государственного бюджета, государственный долг, внутренний государственный долг, внешний государственный долг, управление государственным долгом.

Постановка проблемы.

Анализ государственного долга и эффективности управления государственным долгом приобретает особое значение в современных условиях функционирования рыночной экономики, которая характеризуется частыми кризисными явлениями. Для Украины государственные заимствования являются основным источником покрытия дефицита бюджета, причем привлечение и использование займов для его покрытия привели к формированию и значительному увеличению государственного долга в Украине. Размер государственного долга, его динамика и структура являются главными показателями финансового состояния государства и эффективности его бюджетной политики. Большие размеры внутреннего и внешнего государственного долга, а также соответственно рост расходов на его обслуживание обуславливают необходимость решения проблемы государственного долга, а, следовательно, и поиска путей совершенствования механизма его управления [1].

Анализ основных исследований и публикаций. Теоретические основы управления государственным долгом освещаются в трудах таких украинских ученых, как: Т. Г. Бондарук, О. Д. Василик, Т. П. Вахненко, Г.Н. Клишко, С. И. Юрий и др

Целью исследования является определение особенностей управления государственным долгом на основе анализа современного состояния долга Украины, и разработка направлений повышения эффективности управления им.

Изложение основного материала. Государственный долг – общая сумма долговых обязательств государства по возврату полученных и непогашенных кредитов (займов) по состоянию на отчетную дату, возникающих вследствие государственного заимствования [2, ст.3]. Величина государственного долга, динамика и темпы его изменения отражают общее состояние экономики и эффективность функционирования государственных структур.